

CAP A ON VA EL FÒRUM SOCIAL MUNDIAL?

"El Fòrum Social Mundial és un espai obert de trobada per intensificar la reflexió, realitzar un debat democràtic d'idees, elaborar propostes, establir un lliure intercanvi d'experiències i articular accions eficaçes" Art. 1 de la Carta de principis de l'FSM

Iolanda Fresnillo,

Observatori del Deute en la Globalització

La setena edició del Fòrum Social Mundial (FSM), trobada de moviments socials que es va iniciar el gener de 2001 com a contraposició al Fòrum Econòmic Mundial de Davos, va tenir lloc entre el 21 i el 25 de gener a Nairobi (Kenya). Desenes de milers d'activistes (enguany més de 50.000 segons l'organització) han participat en milers d'activitats sobre multitud de temes. Les xifres difícilment poden plasmar la realitat del Fòrum. Les imatges, en aquest cas també, valen per més de mil paraules: el negre dels africans com a predominant en aquest fòrum; el caos de la gent anant d'una banda a l'altra del Moi Sports Center entre activitats, buscant desesperadament l'activitat escollida en un programa poc encertat; les manifestacions i actuacions culturals que s'han succeït al llarg dels 4 dies d'activitats; en aquest cas imatges acompanyades de música i crits reivindicatius; les dones africanes, majoria visible i estadística en aquest fòrum; els grups de joves i nens que a partir del segon dia han pogut entrar gratis, igual que tots els seus compatriotes kenyans; i, sobretot, la diversitat de color en les pells dels assistents i conferenciant, que malgrat les diferències de tot tipus semblen entendre's força bé.

"...moviments socials de base de la capital keniana que van bloquejar l'entrada del Moi Sports Center..."

En finalitzar l'FSM sempre ens trobem amb la dificultat d'haver de triar quins temes destaquem, quins conflictes i propostes han estat les "estrelles" de l'esdeveniment, però aquest any el debat principal del Fòrum ha estat clarament el propi Fòrum. Cap a on va l'FSM? L'estem convertint en un producte comercial? S'ha d'admetre la presència militar en un esdeveniment com aquest, per molts problemes de seguretat que hi hagi? Fòrum autogestionat i autofinançat però de pagament o fòrum

gratuït, però subvencionat? Fòrum per ONG i activistes "professionals" o per la gent del carrer? Les preguntes se succeeixen i a Nairobi la divergència d'opinions s'ha fet més evident que mai.

L'FSM de Nairobi va començar amb el debat en l'aire del preu de l'entrada per als ciutadans de Kenya (500 shilings), considerat excessiu per molts. Aquest debat va acabar el segon dia d'activitats amb la irrupció de moviments socials de base de la capital keniana que van bloquejar l'entrada del Moi Sports Center primer, i ocupar després la sala de premsa durant el resum als mitjans. L'exigència d'entrada gratuïta per a tots els ciutadans de Kenya, fossin participants en els debats, curiosos o venedors ambulants, va ser escoltada i acatada per l'organització (i a partir d'aquell moment vam començar a veure grups de joves i nens voltant pel Fòrum).

L'FSM de Nairobi ha acabat amb una jornada dedicada gairebé en exclusiva a reunions d'estratègia i definicions d'accions i propostes, responen a les demandes d'alguns sectors de fer un Fòrum menys reflexiu i més propositiu, més adreçat a l'acció i a la incidència política. La jornada ha culminat amb l'assemblea de moviments socials on davant de més de 500 persones s'han fet públiques les diferents crides a l'acció (discutides prèviament en 21 assemblees temàtiques). Aquesta demanda de passar

Foto: Iolanda Fresnillo

Foto: Iolanda Fresnillo

a l'acció és vista, però, per altres sectors com una maniobra d'algunes organitzacions per utilitzar el fòrum i marcar la seva agenda política, limitant així la diversitat d'expressions que en principi caracteritza aquest esdeveniment. La mateixa carta de principis de l'FSM diu "l'FSM reuneix i articula entitats i moviments de la societat civil de tot els països del món, però no pretén ser una instància de representació de la societat civil mundial [...] Ningú no estarà autoritzat a manifestar, en nom del Fòrum i en qualsevol de les seves trobades, posicions que puguin ser atribuïdes a tots els seus participants". Per aquesta raó es va convocar l'assemblea de moviments socials, però enguany sembla més evident que mai la confusió entre FSM i assemblea, i per tant entre les inexistent conclusions del Fòrum i l'existent crida per a l'acció de l'assemblea.

Un altre dels debats sobre la taula és cap a qui han d'anar adreçades les activitats i debats que omplen de contingut el Fòrum. Sovint ens trobem un cop rere un altre les mateixes persones en les diferents activitats d'un tema, arribant a la conclusió que fem les activitats per a nosaltres mateixos. Són les activitats que compten amb un personatge conegut (enguany des de la premi Nobel de la pau Wangari Maathai a l'actor nord-americà Danny Glover) o les organitzades per grans xarxes o institucions (com enguany el cas de les diferents esglésies presents), les que compten amb més assistència, sobretot dels

activistes més de base (o menys "professionalitzats"). Aquells qui treballem professionalment en ONG o entitats de solidaritat, o estem més implicats en les diferents xarxes internacionals, trobem que el Fòrum és un espai especialment útil per a fer contactes i conèixer altres persones, organitzacions i xarxes amb les quals treballar en el futur. Però les activitats que faciliten aquests espais de trobada i intercanvi no són les mateixes que aconsegueixen atraure centenars de persones que busquen formar-se i motivar-se, o simplement sentir una opinió diferent. Trobar l'equilibri entre aquestes dues funcions de l'FSM no és fàcil.

"...s'ha fet un pas endavant importantíssim en la campanya internacional pel reconeixement del Deute Il·legítim..."

Malgrat tot, és innegable que el Fòrum ha servit novament per finançar xarxes socials i lluites conjuntes. Nosaltres, des de l'Observatori del Deute en la Globalització, treballem amb altres organitzacions que lluiten per la cancel·lació del deute arreu del món, europees i també del Sud, i el Fòrum és l'espai que ens ha permès al llarg dels anys crear una xarxa de coordinació i comunicació, i consensuar estratègies conjuntes. De Nairobi han sortit mecanismes de coordinació entre les organitzacions que vulguin treballar sobre la il·legitimitat del Deute extern, s'ha fet un pas endavant importantíssim en la campanya internacional pel reconeixement del Deute Il·legítim, s'ha fixat una setmana d'acció global contra el deute del 12 al 20 d'octubre, i s'han concretat desenes de propostes d'accions bilaterals i multilaterals per seguir avançant en la nostra feina c o n j u n t a m e n t (http://www.debtwatch.org/navega.php?id_pagina=7&id_noticia=137). El Fòrum és l'espai que ens permet planificar la nostra feina en diversos àmbits, de forma coordinada amb organitzacions i xarxes d'arreu del món.

Si bé els seminaris i tallers no han suposat massa novetats respecte a anys anteriors, sí que han permès prendre la temperatura als temes sobre els que tens interès, veure quines qüestions són més importants per determinades organitzacions i

xarxes, veure quins temes atrauen més l'atenció dels participants de base i quins temes congreguen més "professionals". Temes com el paper de Xina a Àfrica o les EPA (European Partnership Agreements, acords de lliure comerç de la UE amb els països ACP), han entrat amb força en agendes d'organitzacions com la nostra en part gràcies a aquesta presa de temperatura que ens permet el Fòrum. Així mateix, el Fòrum ens ha servit per anar avançant en les anàlisis i les propostes d'alternatives de forma conjunta. Així, doncs, des de les alternatives per fer front al Deute Extern Il·legítim, als problemes de la crisi energètica i la crítica dels biocombustibles, les estratègies per afrontar el poder de les empreses transnacionals, les propostes d'acció contra la guerra, les experiències d'educació popular, les reflexions de les lluites feministes, els reptes del comerç just... i una interminable llista que demostra que un altre món és ara més que mai possible i necessari.

Finalment, la gran pregunta en aquest fòrum ha estat "què passarà l'any vinent?". Doncs en principi no hi haurà FSM 2008 tal i com el coneixem. En principi es convoquen dies d'acció global arreu del món coincidint amb la cimera de Davos. Serà en l'àmbit local on decidirem què volem fer, com i per a qui.

El 2009 es preveu que torni a haver-hi un FSM, però no se sap on ni de quina manera. Tenim dos anys per debatre-ho i construir-lo entre tots i totes.

"...no pot ser a costa de fer publicitat d'empreses transnacionals que poc tenen a veure amb la carta de principis de l'FSM."

Com serà el Fòrum del futur? Jo vull imaginar un Fòrum com un espai consolidat, que compleixi diferents funcions diferenciades sense provocar les tensions que sembla provocar actualment. Crec que l'FSM ha de continuar sent un espai de debat i reflexió, on ningú pugui monopolitzar la decisió de quina acció prendre en nom del Fòrum (i per tant de la societat civil mundial). Però l'FSM és molt més que un espai de reflexió, també és un espai de coordinació, i per definir estratègies i accions a

Foto: Iolanda Fresnillo

nivell sectorial. El Fòrum ha de convertir-se en un espai facilitador per a la coordinació i el consens a nivell internacional de campanyes i accions concretes, sense necessitat d'haver d'apropiar-se d'aquestes iniciatives (o que aquestes iniciatives s'apropriïn de la marca FSM).

Imagino a més un Fòrum més independent i autosuficient en l'àmbit econòmic, cosa que requereix una implicació més forta per part de les organitzacions de la societat civil i noves fórmules imaginatives per finançar-lo. Els problemes amb les traduccions, el programa, els espais, etc., se solucionen amb més recursos, però no pot ser a costa de fer publicitat d'empreses transnacionals que poc tenen a veure amb la carta de principis de l'FSM. Per tant, per poder tenir el Fòrum que volem, haurem d'esforçar-nos molt i construir-lo entre totes i tots. □